

ŞÜKRÜ ELÇİN¹

Halk edebiyatı bilim adamı, öğretim üyesi, 23.9.1912 tarihinde Florina'da doğdu. Babası Mehmed oğlu Murad, annesi Ayşe Elçin'dir. Baba soyu, Germiyan-Kütahya'dan Rumeli'ye geçen Çelenklioğlu ailesine çıkar. Anne tarafı Konya-Karaman'dan Küçük Hâfız Bey sülâlesindedir. Annesinin babası Hâfız Râşid ile amcası Hâfız Ahmed medresede tefsir ve hadis okutmuşlardır. Elçin'in babası Rüştüye öğrenimi görmüş, hayatını çiftçilikle kazanmış bir şahsiyettir. İttihat ve Terakki Cemiyetinin Florina şubesinin kurulmasında emeği geçti. Elçin ailesi, Lozan Antlaşması'ndan sonra mübadil-muhacir olarak Türkiye'ye gelip Manisa'nın Turgutlu kasabasına yerleşti. Şükrü Elçin düzenli öğrenime Turgutlu'da başladı. Cumhuriyet ilkokulundan mezun oldu. Manisa'da ortaokulu, İzmir'de liseyi tamamladı. 1936 yılında girdiği İÜEF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü 1939'da bitirdi. Askerliğini 1940-1941 yılları arasında Giresun ve Sivas'ta yaptı. Sırasıyla Sivas ve Denizli Liseleriyle Ankara Erkek Teknik Öğretmen Okulunda; Atatürk Lisesi, Maarif Koleji, Harb Okulu, Gazi Eğitim Enstitüsü gibi kuruluşlarda edebiyat dersleri verdi. 1949'da doktorasını tamamladı. Millî Eğitim Bakanlığınca iki yıl müddetle Paris'e gönderildi. Sorbone Yüksek Tetkikler Okulunda André Varangac'ın folklor derslerini takip etti.

1958 yılında Nebahat Gensu ile evlendi. Bu evlenmeden iki çocuğu oldu. Kızı Hamide Dilek Elçin, Oxford Üniversitesi Türk Dili Öğretim Üyesidir; oğlu Murat Elçin, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesinde Biyokimya Profesörüdür.

1962'de doçent olan Şükrü Elçin, 1964 yılında Hacettepe Üniversitesine intisap etti. Sosyal ve İdarî Bilimler Akademisinde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kurdu. 1969'da profesörlüğe yükseltildi. 1971-1972'de Londra ve 1974'te Viyana kütüphanelerinde Türkçe yazma eserler üzerinde araştırmalar yaptı. 13 Temmuz 1982 tarihinde Türk Dili ve Edebiyatı bölümü başkanı iken emekli oldu.

1983'ten itibaren bir devre Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yüksek Kurul Üyeliğinde bulundu. Türk Ocağı, Türk Folklor Kurumu, İLESAM, Aydınlar Ocağının üyesi, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsünün Başkanı olmuştur.

Aldığı ödüller: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Başbakanlığı 1976, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nihat Nirun tarafından verilen hizmet ödülü 25.06.1982, İhsan Hınçer Türk Folkloruna Hizmet Ödülü 1983, Şükrü Elçin Armağanı 1983, Hacettepe Üniversitesi Türkiye İş Bankası Halk Bilim Büyük Ödülü 1984, Gazi Üniversitesi "Millî Eğitime Hizmet" Ödülü 20.04.1984, Hacettepe Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yüksel Bozer tarafından Akademik Hizmet Belgesi 30.06.1986, 3. ve 4. Milletlerarası Türk Folklor

¹ Bilgilerin tamamı bizzat kendisinden alınmıştır.

Kongreleri Onur Belgeleri 1986, 1988, Bulgaristan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Şeref Üyeliği Belgesi 13.02.1987, Türkolojiye Üstün Hizmet Armağanı 1988.

Ortaokul sıralarından itibaren şiirle yazı hayatına başlamış ve yazılarında Şükrü Murat, Şükrü Murat Elçin, Şükrü Elçin, Çelenklioğlu, Terzioğlu, Macit Demir, Ş.E. Arı imzalarını kullandı. Yeni Asır, Ulus, Kudret, İstanbul, Tercüman gibi gazetelerde, Gençlik (Turgutlu), Ülkü, İnan, Orhun, Türk Yurdu, Türk-Etnogrofyası, Türk Folkloru, Sivas Folkloru, Türk Kültürü Araştırmaları, Hacettepe Sosyal ve Beşerî Bilimler, Türk Dili, Bilge, Kültür ve Sanat, Emel, Erciyes, Gazi Eğitim, Büyük Türkiye gibi dergilerde ve Türk Ansiklopedisi'nde yazıları çıktı. Yurt içinde 1. Milletlerarası Türkoloji Kongresi (15-20 Ekim 1978, İstanbul) "Cezayir Şâirlerine Dair Bir Cönk", 2. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi (Bursa, 1981)'ne Türkiye'de Halk Edebiyatı Çalışmalarının Değerlendirilmesi, IV. Milletlerarası Türkoloji Kongresi (İstanbul, 1982)'ne Türk Halk Edebiyatında "Turna" Motifi; yurt dışında 11. Dâimî Altaistik Kongresi (2-6 Haziran 1968, Kopenhagen, Danimarka)'ne Récits en Prose Livresque et Réalistes d'Istanbul, Milletlerarası 1. Güney Doğu Avrupa ve Balkan Etütleri Kongresi (7-13 Mayıs 1970, Atina, Yunanistan), Le Théâtre Folklorique Paysan Turc; Dâimî Altaistik 1954 Kongresi (25-30 Haziran, Strasburq)'ne Gündeşlioğlu, Poéte Populaire Turkmene d'Anatolie; Arap Folklor Kongresi (1-10 Mart 1977, Bağdad, Irak) ne Problème de la Coordination des Travaux Folkloriques des Les Pays d'Islam; Kıbrıs'ta Türk Kültürü ve Turizm Politikası Sempozyumu (30 Ekim-1 Kasım 1989, Lefkoşe, Kıbrıs)'na Kıbrıs'ta Türk Edebiyatı ve Folklor konulu (1990) bildirilerle katıldı. İki yüzü aşkın kitap, makale, tanıtma ve tenkid yazısı yazdı.

Yayınları:

- Şâir Bozuntuları, (Niyazi Hicrân-Damla ile birlikte), Hâfız Ali Matbaası, İzmir, 1932, 24 s.
- Yirmidört (Şiirler), Kültür Basımevi, İstanbul, 1944, 31 s.
- Hikâyeler (Ali Gündüz Akıncı ile birlikte) –Antoloji- MEB Köy Kitaplığı 6, Millî Eğitim Basımevi, 1949, 74 s.
- Kerem ile Aslı Hikâyesi (Araştırma), Millî Eğitim Basımevi, Ankara, 1949, VII-I+128 s.
- Deli Dumrul (Turhan Oğuzkan ile birlikte), Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1964, 21 s. (Resimli)
- Anadolu Köy Orta Oyunları (Köy Tiyatrosu), Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Seri IV, Sayı: A.1, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1964, 83 s. (İkinci ve Üçüncü baskılarını yapmıştır)
- Türk Bilmeceleri, Devlet Kitapları, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1970. VII+90 s. (İkinci ve üçüncü baskısı yapılmıştır)
- Çocuklarımıza Şiirler (Antoloji), Türk Kadınları Kültür Derneği Yayını, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1974, 172 s. (İkinci baskısı yapılmıştır)
- Ali Ufkî- Hayatı ve Mecnûa-ı Sâz ü Söz (Tıpkı basım), Kültür Bakanlığı Musiki Eserleri:1, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1976, (Büyük boy) XXVII+328 s.
- Halk Edebiyatı (Eğitim Enstitüleri II. Sınıf), Hacettepe Vakıfları Kuruluşları Teksis Limited Şti. Basımevi, Ankara, 1977, 92 s.
- Halk Edebiyatı Araştırmaları, Kültür Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi Yay., Halk Edebiyatı Dizisi: 3, DSİ Basım ve Foto-Film İşletme Müdürlüğü Matbaası, Ankara, 1977, V-367 s. (İkinci baskısı yapılmıştır)
- Türkçülük ve Millîyetçilik, Türk Kadınları Kültür Derneği Yayını, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1978, 23 s.
- Adalara Destanlar (Şiirler), Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1978, 43 s. (İkinci baskısı yapılmıştır)
- Halk Edebiyatına Giriş, Kültür Bakanlığı Yayınları: 365, Türk Halk Kültürü Eserleri Dizisi:10, Emel Matbaacılık Sanayi, Ankara, 1981, IV+810 s. (İkinci baskısı yapılmıştır)

- Ölümünün Yirmibeşinci Yılında Yahya Kemal Beyatlı (Muhtar Tevfikoğlu ve Sadık K. Tural ile birlikte), Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 53, Seri III, Sayı:A.14, Aslımlar Matbaası, Ankara, 1983, 295 s.
- Gevherî Divânı (İnceleme, Metin, Dizin, Bibliyografya), Kültür ve Turizm Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi Yayınları:56, Halk Edebiyatı Dizisi:9, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1984, 723 s.
- Şiirle Selâm (Antoloji), Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları:59, Seri IV, Sayı: A.15, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1984, 208 s. (İkinci baskısı yapılmıştır)
- Folklor ve Halk Edebiyatının Millî Birliğin Oluşmasındaki Rolü, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1986, 52 s.
- Gevherî, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 821, Türk Büyükleri Dizisi: 49, Aslımlar Matbaası, Ankara, 1987, VI+146 s.
- Yeni Türk Nesri Antolojisi (Muhtar Tevfikoğlu ile beraber), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Kültür Eserleri Dizisi: 97, Ankara, 1987, VIII+741 s.
- Aşık Ömer, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları:826, Türk Büyükleri Dizisi:54, Gaye Matbaası, Ankara, 1987, IV+123 s.
- Akdeniz'de ve Cezayir'de Türk Halk Şâirleri, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları:78, Seri IV, Sayı: A.23, Sevinç Matbaası, Ankara, 1988, VIII-279 s.
- Halk Şiirleri Antolojisi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları:1008, Gençlik ve Halk Kitapları Dizisi: 89, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1988, VI+270 s.
- Türkiye Türkçesinde Ağıtlar, Kültür Bakanlığı Yayınları:1197, Gençlik ve Halk Kitapları Dizisi:49, DSİ Matbaası, Ankara, 1990, VIII+239 s.
- Yurt Duyguları (Antoloji), Türk Kültürü Araştırmaları Enstitüsü Yayınları:114, Seri IV, Sayı: A.31, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1990, 174 s.
- Türkiye Türkçesinde Maniler, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayınları:115, Seri IV, Sayı: A.32, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1990, 194 s.
- Türk Edebiyatında Tabiat, Atatürk Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay., Ankara, 1992.

Ayrıbasımlar :

- Dede Korkut Kitabı'nda İslâmî Unsurlar, Nemeth Armağanı, TTK Basımevi, TDK Yayını, Ankara, 1962, s.145-154'den ayrıbasım, 10 s.
- Denizli Dokumacılığı Üzerine Notlar, Türk Etnografya Dergisi, C.5, Ankara, 1962-1963, s. 5-8'den ayrıbasım, 4 s.
- Ferruh Arsunar, Gaziantep Folkloru, TTK Basımevi, Ankara, 1961, Türk Etnografya Dergisi, Sayı: 5, 1962, s. 96-99'dan ayrıbasım, 4 s.
- Cingözoğlu Âşık Seyid Osman, Hayatı, Şiirleri, Sonuç, Hacettepe Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi, C. VII, Sayı: 1-2, s. 7-34, Mart- Ekim 1975'den ayrıbasım, 28 s.
- Türk Halk Nazmında Mahlas/Tapşırma Alma Geleneği, Studia Turcologica, Memorie Alexii Bombaci, Dicata, Instituto Universitario Orientale Seminario di Studi Asiatici, Series Minor XIX, Napoli 1982, s. 131-139'dan ayrıbasım, 9 s.
- Benli Ali'nin Denizle İlgili Şiirleri, Türk Kültürü Araştırmaları, (Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu'nun Hâtırasına Armağan Sayısı), Ankara, 1985, s. 209-217'den ayrıbasım, 8 s.
- Âşık Osman, Hayatı ve Şiirleri, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, C. XXIV-XXV, Prof. Ali Nihat Tarlan Armağanı, 1986, s. 66-108'den ayrıbasım, 42 s.
- Haydarî'nin Şiirleri, Türk Folklorundan Derlemeler 1986/1, s. 91-105'den ayrıbasım, 13 s.
- Eminî- Hayatı ve Şiirleri, Türk Kültürü Araştırmaları (Dr. Hamit Zübeyr Koşay Armağanı), Yıl XIV, Sayı: 2, Ankara, 1986, s. 97-108'den ayrıbasım, 11 s.
- Evhad Çelebi Hikâyesi, Mehmed Kaplan İçin, TKAE Yayınları 75, Seri:1, Sayı: A.10, Ankara, 1988, s. 59-71'den ayrıbasım, 22 s.
- Hikâyet-i Bengî Hallâç, Erol Güngör İçin, TKAE Yayınları 79, Seri: I, Sayı: A. 11, Ankara, 1988, s. 191-198'den ayrıbasım, 8 s.